

“Laudan parasta lakkaa” – Tor-verkon huumekaupan informaatiokäytännöt

Ari Haasio

Seinäjoen ammattikorkeakoulu

ari.haasio@seamk.fi

<https://orcid.org/0000-0003-3723-4890>

J. Tuomas Harviainen

Tampereen yliopisto

tuomas.harviainen@uta.fi

<https://orcid.org/0000-0002-6085-5663>

Asiasanat: informaatiokäytännöt; pimeä verkko; tiedontarpeet; huumekauppa

Huomattavan suuri osa verkkorikollisuudesta tapahtuu pimeässä verkossa eli Tor-verkossa ja verkon huumekauppa on keskittynyt sinne. Palvelun nimi tulee sanoista “The Onion Router”. Nimi viittaa “sipulireititykseen”, jonka avulla salaataan lähettäjän tietokoneen IP-osoite. (Haasio, 2017.) Tutkimusaineisto koostuu noin 9300 Sipulitorille¹ vuodenvaihteessa 2018 lähetetystä keskusteluryhmäviestistä.

Tor-verkon toimintaan liittyvää tutkimusta on tehty ensisijaisesti niiden tekniikkaa tietojenkäsittelytieteen (esim. Chaabane, Manils, & Kaafar, 2010; Loesing, Murdoch, & Dingleline, 2010; Reardon & Goldberg, 2009), huumausaine-politiikan (esim. Dolliver, 2015) tai kriminologian näkökulmasta (esim. Martin, 2014) tutkien. Bilgrein (2018) online-huumekauppojen sosiaalisen luottamuksen syntyä koskeva artikkeli on lähes ainoa huumekaupan sisältöjä koskeva tutkimus Nurmen ym. (2017) artikkelin lisäksi. Nurmi ja Kaskela (2015) ovat myös

1 <http://2i7aalqdpiuw36nu.onion/>

selvittäneet kotimaisen huumekaupan laajuutta. Rikolliseen tiedonjakamiseen ja tiedontarpeisiin liittyvää tutkimusta ja niiden erityispiirteiden analyysiä sen sijaan ei ole lainkaan tehty.

Tutkimuksen materiaali analysoitiin ensin kvantitatiivista sisällönanalyysiä käyttäen. Sen jälkeen se käydään läpi diskurssianalyysin avulla. Kvantitatiivisen analyysin jälkeen ryhdytään esimerkkikategorioiden diskurssianalyysiin keskitetyen huumekauppaan liittyviin tiedontarpeisiin. Kvantitatiivisessa kokonaisanalyysissä tarkastellaan kaikkia Sipulitorilla esiintyviä tiedontarpeita ja näin luodaan yleiskuva kyseisen kuvalaudan sisältämistä tiedontarvetilanteista. Kvalitatiivisessa analyysissä keskitytään huumeita koskevan tiedonhankinnan diskurssien selvittämiseen. Alustavasta aineistoon on suunniteltu sovellettavaksi CMDA-analyysiä (Computer Mediated Discourse Analysis), jonka toteuttamiseen perehdytään tarkemmin (vrt. Herring, 2001, 2004).

Huumekaupan informaatiokäytäntöjä koskevan tutkimuksen keskeiset tutkimuskysymykset voidaan tiivistää seuraavasti:

1. Mitä tiedontarpeita voidaan havaita pimeän verkon huumekauppadiiskursseissa?
2. Mitkä ovat havaitut tiedontarpeita laukaisevat tekijät? (affektiiviset/kognitiiviset)

Tiedontarpeen ilmauksiksi ymmärrämme

1. Selkeät, kysymysmuotoiset ilmaisut, joissa etsitään vastausta johonkin kysyjää askarruttavaan ongelmaan.
2. Kysymysmuotoiset ilmaisut, joilla selvästikään ei etsitä vastausta tiettyyn ongelmaan, vaan halutaan saada muiden keskustelijoiden kommentteja, jotta oma asioiden merkityksellistäminen mahdollistuisi.

Ymmärrämme tässä tutkimuksessa tiedontarpeen ensisijaisesti tilanteeseen liittyvänä ja toissijaisesti dialogiin liittyvänä tiedontarpeena (vrt. Savolainen, 2012). Wilson (1981) puhuu myös fysiologisista syistä tiedontarpeiden laukaisijana – tässä yhteydessä oletamme esimerkiksi vierotusoireiden ja riippuvuudesta johtuvien fysiologisten oireiden laukaisevan tiedontarpeita. Alustavien havaintojen perusteella myös affektiivisten tekijöiden merkitys tiedontarpeiden laukaisijana on selkeästi havaittavissa yhtenä rikolliseen tiedonhankintaan liittyvänä erityispiirteenä.

Huumekaupan informaatiokäytäntöjen lisäksi tutkimusprojektissa käsitellään myös tiedon jakamiseen liittyvää tematiikkaa, huumeiden markkinointiin liittyviä käytänteitä, anonymiteetin merkitystä sekä luotettavuutta osana verkon

rikollista toimintaa. Nämä teemat ovat informaatiokäytänteistä erillisiä tutkimuslinjoja projektissamme. Tavoitteena on ensin julkaista huumeisiin liittyviä tiedontarpeita koskeva artikkeli ja tämän jälkeen tehdä toinen artikkeli, jossa käsitellään tiedon jakamista Tor-verkossa saman aineiston pohjalta. Tällöin keskeisiksi tekijöiksi nousevat mm. pelon, luottamuksen ja kokemusten diskurssit esimerkiksi huumeiden laadun, kauppakokemusten ja huumausaineiden laadun suhteen. Myöhemmin aineistosta julkaistaan vielä lisää artikkeleita, esimerkiksi markkinoinnin, nimistö tutkimuksen ja tietojärjestelmätieteen kanavissa.

Viestit on jaettu neljään pääkategoriaan, jotka ovat A) Tiedontarpeita ilmaisevat viestit, B) Tiedon jakamiseen liittyvät viestit, C) Myyntiin ja markkinointiin liittyvät viestit ja D) Identiteettiin liittyvät viestit. Kukin neljästä pääkategoriasta jakautuu 18 alakategoriaan, jotka ovat:

1. Huumeiden saatavuus, tarjonta ja hinta
2. Huumeiden käyttö
3. Huumeiden vaikutukset
4. Huumeiden valmistus ja kasvatus
5. Huumeiden laatu
6. Huumeikaupan luotettavuuteen liittyvät tekijät
7. Hormoneihin liittyvät kysymykset
8. Petokset ja varkaudet
9. Aseet ja ammuksiset
10. Prostituutio, seksuaalisuus ja porno
11. Turva- ja perintäpalvelut
12. Tietomurrot, tietoturva
13. Poliisi, muut viranomaiset ja lainsäädäntö
14. Arki ja elämänhallinta
15. Tietotekniikkaan liittyvät kysymykset
16. Rahan ansaitseminen, työteko
17. Trollaukset, provosointi
18. Henkilötiedot

Näin valituilla kategorisoinnilla voidaan löytää aineistosta paitsi yksittäisiä informaatiokäytäntöjä, myös havaittavia kaavamaisuuksia esimerkiksi selkeästi vakiintuneiden tiedonjakamisen ilmaisutapojen muodossa. Näin voidaan löytää ne rikollisiin informaatiokäytäntöihin liittyvät erityispiirteet, joita mahdollisesti on olemassa ja osin jo havaittu alustavan analyysin perusteella.

Lähteet

- Bilgri, O. R. (2018). Broscience: Creating trust in online drug communities. *New Media & Society*, 20(8), 2712–2727. <https://doi.org/10.1177/1461444817730331>
- Chaabane, A., Manils, P., & Kaafar, M. A. (2010). Digging into Anonymous Traffic: A Deep Analysis of the Tor Anonymizing Network. Teoksessa *Proceedings of the 2010 Fourth International Conference on Network and System Security* (ss. 167–174). Washington, DC, USA: IEEE Computer Society. <https://doi.org/10.1109/NSS.2010.47>
- Dolliver, D. S. (2015). Evaluating drug trafficking on the Tor network: Silk Road 2, the sequel. *International Journal of Drug Policy*, 26(11), 1113–1123. <https://doi.org/10.1016/j.drugpo.2015.01.008>
- Haasio, A. (2017). *Verkkorikokset*. Avain.
- Herring, S. C. (2001). Computer-mediated discourse. Teoksessa D. Schiffrin, D. Tannen, & H. E. Hamilton (toim.), *The Handbook of Discourse Analysis* (ss. 612–634). Oxford: Blackwell.
- Herring, S. C. (2004). Computer-mediated discourse analysis: An approach to researching online behavior. Teoksessa S. Barab, R. Kling, & J. H. Gray (toim.), *Designing for Virtual Communities in the Service of Learning* (ss. 338–376). Cambridge: Cambridge University Press.
- Loesing, K., Murdoch, S. J., & Dingleline, R. (2010). A case study on measuring statistical data in the Tor anonymity network. Teoksessa *Proceedings of the 14th International Conference on Financial Cryptography and Data Security* (ss. 203–215). Berlin, Heidelberg: Springer-Verlag.
- Martin, J. (2014). Lost on the Silk Road: Online drug distribution and the ”cryptomarket”. *Criminology & Criminal Justice*, 14(3), 351–367. <https://doi.org/10.1177/1748895813505234>
- Nurmi, J., & Kaskela, T. (2015). Silkkitie. Päihhteiden suomalaista nappikauppaa. *Yhteiskuntapolitiikka*, 80(4), 387–394. <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2015120722877>
- Nurmi, J., Kaskela, T., Perälä, J., & Oksanen, A. (2017). Seller’s reputation and capacity on the illicit drug markets: 11-month study on the Finnish version of the Silk Road. *Drug and Alcohol Dependence*, 178, 201–207. <https://doi.org/10.1016/j.drugalcdep.2017.05.018>
- Reardon, J., & Goldberg, I. (2009). Improving Tor using a TCP-over-DTLS tunnel. Teoksessa *Proceedings of the 18th Conference on USENIX Security Symposium* (ss. 119–134). Berkeley: USENIX Association. https://www.usenix.org/legacy/event/sec09/tech/full_papers/reardon.pdf
- Savolainen, R. (2012). Conceptualizing information need in context. *Information Research*, 17(4). <http://www.informationr.net/ir/17-4/paper534.html>
- Wilson, T. (1981). On user studies and information needs. *Journal of Documentation*, 37(1), 3–15. <https://doi.org/10.1108/eb026702>